

УДК 631.11.005 (477)

*О.В. ЗАХАРЧУК, доктор економічних наук,
завідувач відділу ринку матеріально-технічних ресурсів
М.Г. МИХАЙЛОВ, кандидат технічних наук, докторант
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»*

Оцінка економічної ефективності використання матеріально-технічної бази підприємств

Постановка проблеми. Зростаюча інтеграція аграрного сектору України до світового економічного простору характеризується кардинальними змінами в організації та управлінні виробництвом. Економічні перетворення зумовлюють необхідність розробки нової стратегії розвитку сільського господарства, а також нових підходів до дослідження окремих економічних категорій, зокрема матеріально-технічної бази й оцінки ефективності її використання.

Аналіз економічної ефективності використання матеріально-технічної бази здійснюється як по окремих галузях сільськогосподарського виробництва – рослинництву, тваринництву, кормовиробництву, так і в цілому по галузі. В них аналізується використання окремих видів основних засобів – машинно-тракторного парку, транспортних засобів, виробничих приміщень, продуктивної худоби, багаторічних насаджень. При цьому враховується забезпеченість матеріально-технічної бази основними й оборотними засобами, визначаються їхнє раціональні співвідношення для сільськогосподарських підприємств різного виробничого напрямку.

Вихідними даними для аналізу економічної ефективності матеріально-технічної бази є матеріали річних звітів сільськогосподарських підприємств, зведені річні звіти виробничих об'єднань адміністративних районів, областей, матеріали первинного обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливу увагу проблемі підвищення

економічної ефективності матеріально-технічної бази у сільському господарстві приділяли у своїх наукових працях відомі вчені-економісти: В.Г. Андрійчук [1], М.І. Герун [10], Я. М. Гінзбург [2], О.М. Голованов [3], О.В. Захарчук [4-6], М.І. Кісіль [4], Ю.О. Лупенко [5], К. Маркс [7], Ф. Енгельс [7], М.М. Могилова [5], П.П. Пасічник [9], Г.М. Підлісецький [10], А.П. Покин'ячерода [11], П.Т. Саблук [8, 12], С.С. Сергеев [13] та ін. Більшість дослідників даної проблеми головний критерій вбачали у підвищенні продуктивності праці, інші – у збільшенні обсягів національного доходу, пропонувалося брати за головний критерій фондівіддачу й строки окупності капітальних вкладень. Дискусії вчених-економістів щодо головного критерію, системи показників і методів визначення економічної ефективності використання матеріально-технічної бази ведуться й досі.

Мета статті – узагальнення та розробка основних показників аналізу економічної ефективності використання матеріально-технічної бази аграрних підприємств у контексті розбудови науково-методичного базису їх формування й ефективного використання.

Виклад основних результатів дослідження. Загальноприйняте визначення економічної ефективності матеріально-технічної бази для виробництва сільськогосподарської продукції характеризується співвідношенням між витратами на їх формування та одержаними економічними результатами, зокрема збільшенням обсягів виробництва, поліпшенням якості й зни-

© О.В. Захарчук, М.Г. Михайлов, 2017

женням собівартості продукції. Воно здійснюється при аналізі та оцінці діяльності сільськогосподарських підприємств, при перспективному й поточному плануванні, виборі варіантів господарських рішень при обґрунтуванні напрямів капітальних вкладень, виявленні резервів збільшення виробництва найважливіших видів продукції.

Загалом рівень ефективності використання матеріально-технічної бази формується під впливом безлічі різних факторів, головних і другорядних, прямих та непрямих, які тісно переплітаються між собою. Виділимо три групи факторів:

1) фактори, вплив яких коригується безпосередньо підприємством (мікрорівень) – забезпеченість основними засобами, стан і структура основних засобів, формування й організація роботи трудового колективу, організаційно-технічні можливості, спеціалізація виробництва, стратегічні цілі підприємства, ефективність менеджменту, фінансовий стан підприємства;

2) фактори сукупного впливу, які створюються функціонуванням кількох підприємств або галузі (мезорівень) – наявність і стан ресурсів, природно-кліматичні умови, особливості регіонального розвитку, міжгосподарські зв'язки та партнерські відносини;

3) зовнішні чинники, дія яких конкретне підприємство не може скоригувати (макрорівень) – загальний розвиток економіки, державне регулювання, рівень розвитку науки й науково-технічний прогрес, ставка банківського відсотка.

Методологія аналізу економічної ефективності використання та відтворення матеріально-технічної бази передбачає: визначення й розробку показників, коефіцієнтів, динамічних рядів; збір інформації та створення бази даних; аналіз і оцінку наявного стану, структури та потреби в основних засобах для комплексної оцінки діяльності сільськогосподарських підприємств; виявлення резервів збільшення обсягів виробництва продукції, нарощування виробничих потужностей, підвищення рівня їх дохідності й рентабельності. При цьому важливого значення набуває підбір методів і способів аналізу економічної ефективності використання та відтворення основних виробничих засобів.

Методологія визначення економічної ефективності використання матеріально-технічної бази включає формулювання категорій, що використовуються у процесі її здійснення, визначення критерію й уточнення показників економічної ефективності використання основних виробничих засобів, вибір методів дослідження.

Дослідження економічної ефективності матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств проводять методами аналізу рядів динаміки фондооснащеності одиниці земельної площі та фондоозброєності праці, структурного аналізу складу основних засобів у різних типах підприємств, статистичних групувань і кореляційно-регресійного аналізу, монографічним, порівняння та зіставлення кількісних і вартісних показників, розрахунково-аналітичним, індексним, моделювання й конструювання, екстраполяції, розрахунково-нормативним та іншими.

Вплив технічної оснащеності сільськогосподарських підприємств на ефективність виробництва визначають методом статистичних групувань за вартістю технічних засобів на 1 га сільськогосподарських угідь, 1 га ріллі, за кількістю умовних тракторів, комбайнів й іншої техніки на відповідну площу оброблюваних угідь. Вплив складу основних виробничих засобів на ефективність виробництва за групувальні ознаки приймають питому вагу виробничих приміщень і споруд, технічних засобів, продуктивної худоби, багаторічних насаджень та інших видів основних засобів.

При всебічному дослідженні економічної ефективності матеріально-технічної бази за групувальні ознаки доцільно використовувати також результативні показники: вартість валової продукції, валового й чистого доходу на одиницю земельної площі, одного працездатного, 1 грн основних засобів, визначати взаємозалежності цих показників із рівнем фондооснащеності одиниці земельної площі, фондоозброєності праці, видового складу та співвідношень окремих видів основних і оборотних засобів.

Аналіз методом статистичних групувань дає змогу виявити найважливіші залежності між факторними та результативними показ-

никами, зокрема, між рівнем фондооснащеності одиниці земельної площі, фондоозброєності праці, технічної оснащеності, співвідношенням оборотних і необоротних активів, іншими факторними й результативними показниками, оцінити ефективність використання матеріально-технічної бази, накреслити шляхи та розробити рекомендації щодо удосконалення структури матеріально-технічної бази, ефективного її використання.

Важливим методом визначення економічної ефективності матеріально-технічної бази у конкретному підприємстві є монографічний, який уможливує глибше проаналізувати вплив окремих факторів на рівень їх економічної ефективності, виявити причини зміни ефекту в часі, резерви підвищення ефективності. Монографічний метод використовують при аналізі й узагальненні досвіду передових підприємств по ефективному використанню матеріально-технічної бази, при обґрунтуванні нормативів для різних типів підприємств. Цим методом визначають зміни абсолютних і питомих розмірів основних засобів різного виробничого призначення, їх видовий склад та структуру за ряд років, середньорічні темпи росту й приросту, що дає змогу встановити в динаміці найважливіші тенденції та рух основних засобів, визначити їхню раціональну структуру й розміри, що забезпечують зростання показників господарської діяльності. У процесі аналізу важливо виявити недіючі засоби праці, а також ту їх частину, яка підлягає реконструкції, реалізації іншим підприємствам або списанню.

Для оцінки показників, які характеризують явища та процеси більш або менш віддаленого майбутнього, застосовується прогнозування – наукове виявлення ймовірних шляхів і результатів майбутнього їх розвитку. Прогнозування вартості матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств на перспективу здійснюється за допомогою застосування алгоритму експоненціального згладжування й побудови регресійної моделі з експоненціальним базисом.

Рівень забезпеченості сільськогосподарських підприємств матеріально-технічними засобами характеризується порівнянням на-

явного їх стану з нормативами. Нормативи основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення – це науково обґрунтовані вартісні питомі розміри будівель, споруд, силових і робочих машин, транспортних засобів, інших видів основних засобів на одиницю посівної площі, 1 га сільськогосподарських угідь, одну тону продукції залежно від рівня врожайності культур та продуктивності тварин [10]. Розрахунок нормативних обсягів основних виробничих засобів здійснюється на прикладі модельних підприємств, які репрезентують найважливіші техніко-економічні та природні особливості певного регіону. Причому, враховуючи рівень науково-технічного прогресу, інфляційні процеси, зростаючий диспаритет цін між продукцією сільськогосподарських товаровиробників і продукцією промисловості, що використовується в аграрному секторі, необхідно щорічно коригувати нормативи на коефіцієнти зміни вартості основних виробничих засобів, що сталися за розрахунковий період. Раціонально сформовані на базі нормативів обсяги основних засобів забезпечують передумови зростання обсягів виробництва продукції на перспективу з урахуванням спеціалізації сільськогосподарських товаровиробників.

Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств оцінюється за допомогою ефективності використання ресурсного потенціалу: земельних, трудових ресурсів, матеріально-технічної бази, особливо в частині основних виробничих засобів, та визначається мінімізацією витрат ресурсного потенціалу на виробництво одиниці якісної сільськогосподарської продукції.

Для визначення економічної ефективності матеріально-технічної бази вченими-економістами рекомендована система натуральних і вартісних показників. До групи натуральних вони відносять всі техніко-економічні показники роботи двигунів, машин та ін. Група вартісних показників враховує: відношення національного доходу на одиницю вартості основних засобів; чистого доходу до основних і оборотних засобів (рентабельність); обсягу виробленої продукції до основних виробничих засобів (фондовіддача) та продуктивність праці. Як додаткові

показники, на думку автора, слід включати вихід валової продукції на одиницю виробничих витрат; термін окупності капітальних вкладень на формування основних засобів; фондовіддачу й продуктивність праці, обчислені за величиною валового доходу; обсяги продукції сільського господарства, валового та чистого доходу на одиницю земельних угідь і чистого доходу з розрахунку на одиницю основних засобів, собівартість продукції [11]. Також до вартісних показників відносять обсяг валової продукції, рівень продуктивності праці та грошово-матеріальних витрат на одиницю продукції, обсяги валового й чистого доходу, рентабельність підприємств. Вартість валової продукції, обсяги валового доходу доцільно визначати на одиницю сільськогосподарських угідь, 1 грн грошово-матеріальних витрат та основних виробничих засобів. Результативні показники, віднесені до одиниці земельної площі, характеризують рівень використання основного засобу сільськогосподарського виробництва.

Узальнюючими показниками використання матеріально-технічної бази є фондовіддача, фондомісткість, фондозабезпеченість підприємства й фондоозброєність праці. Фондовіддача – відношення вартості виробленої продукції до первісної середньорічної вартості основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення. Для змістовнішої оцінки рівня ефективності використання показник фондовіддачі доцільно розраховувати за обсягом товарної продукції, що повніше характеризуватиме економічну ефективність використання основних виробничих засобів, на відміну від визначення фондовіддачі за обсягом валової продукції, яку обчислюють у порівнянних цінах. Для сільськогосподарських підприємств характерні коливання рівня фондовіддачі, що пов'язано, передусім, із різним рівнем оснащеності їх основними засобами, різною їх структурою, рівнем придатності тощо.

Для визначення рівня фондовіддачі сільськогосподарського підприємства, на нашу думку, слід використовувати інтегральний показник запропонований В.Г. Андрійчуком, який визначають за формулою:

$$I_i = \sqrt{I_{фв} \times I_{ен}} \quad (1)$$

де $I_{фв}$ – індекс фондовіддачі, що розраховується діленням показника фондовіддачі у звітному періоді на базовий; $I_{ен}$ – індекс валової (товарної в поточних цінах) продукції. Його обчислюють діленням цього виду ефекту з гектара сільськогосподарських угідь у звітному році на даний показник у базовому році. Застосовувати інтегральний показник фондовіддачі доцільно для оцінки рівня ефективності використання основних виробничих засобів у динаміці за умови, коли їх фондовіддача знижується. Тенденція до зростання інтегрального показника фондовіддачі показуватиме позитивні зрушення у використанні цього ресурсу, і навпаки, тенденція до зниження його ставить перед підприємством невідкладні завдання щодо залучення наявних резервів використання техніки, продуктивної худоби, транспорту тощо [1, с. 273].

У спеціальній економічній літературі нема єдності думок дослідників щодо термінів „фондозабезпеченість”, „фондооснащеність”, „фондоозброєність” стосовно одиниці земельної площі, окремих галузей та в цілому суспільного чи приватного виробництва, працевдатних працівників тощо. Термін „фондозабезпеченість” має широке змістовне навантаження й охоплює вужчі поняття – фондооснащеність одиниці земельної площі, фондоозброєність праці, енергетичну оснащеність виробництва, наявність виробничих приміщень і споруд, машин та обладнання, інших засобів праці. Конкретизована термінологія характеризує різні аспекти фондозабезпеченості сільськогосподарських підприємств, дає змогу проводити факторний аналіз економічної ефективності основних виробничих засобів у часі й просторі, визначати шляхи удосконалення їх видового складу та підвищення економічної ефективності. Фондозабезпеченість вимірюється відношенням середньорічної повної початкової вартості основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення до площі сільськогосподарських угідь.

Крім того, Я.М. Гінзбург пропонує систему показників, до якої входять основні, додаткові й окремі. До основних, на його

думку, слід віднести: ефективність використання землі, виробництво кінцевої продукції на душу населення, продуктивність живої праці, продуктивність сукупної (живої та уречевленої) праці; додаткових – вартість кінцевої продукції, чистої продукції й чистого доходу на одиницю капітальних вкладень і основних засобів, відношення приросту цих показників до капітальних вкладень або приросту основних засобів; окремих – собівартість одиниці праці, сезонну та змінну норму виробітку машин і механізмів, строк служби устаткування, продуктивність одиниці устаткування [2]. А С. С. Сергеев вважає, що до системи показників необхідно включати ті, які відображають використання засобів праці в часі та за потужністю, капіталомісткість, фондомісткість, умови виробництва і його витрати [13].

Багато вчених-економістів до системи показників ефективності матеріально-технічної бази взагалі відносять лише показники фондовіддачі й фондомісткості продукції, причому пропонують застосовувати їх як загальні показники ефективності основних виробничих засобів. Проте надавати вищезгаданим показникам значення основних неправомірно, оскільки на рівень фондовіддачі та фондомісткості продукції впливають спеціалізація й структура виробництва, диспаритет цін на продукцію промисловості, що споживається у сільському господарстві, та на продукцію сільськогосподарських товаровиробників. При розрахунку даних показників річний обсяг продукції зіставляють із вартістю матеріально-технічної бази, яка сформована не за один рік, і, як правило, не відповідає реальній їх вартості. Крім того, рівень фондовіддачі не завжди достатньо й об'єктивно показує ефективність використання матеріально-технічної бази, оскільки при нині діючих високих цінах на засоби виробництва, особливо імпортні, їхня вартість випереджає приріст валової продукції, яку розраховують за внутрішніми стабільними порівняльними цінами.

Для визначення показника фондовіддачі, який адекватно характеризує рівень використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств у сучасних умо-

вах, необхідно враховувати середньорічну вартість власних основних засобів, суму витрат на використання орендованих основних засобів та орендної плати за земельні частки (паї). При оцінюванні рівня ефективності використання матеріально-технічної бази слід враховувати вартість земельних ділянок разом із вартістю капітальних витрат на поліпшення земель. Адаже одним із вирішальних факторів, який суттєво впливає на ефективність використання матеріально-технічної бази, є родючість землі. Тому при визначенні рівня фондовіддачі необхідно враховувати за інших рівних умов проведені заходи щодо підвищення родючості земель. З цією метою фондозабезпеченість і вихід валової продукції слід, на думку авторів, зіставляти із земельною площею. Це дасть можливість оцінити не тільки ефективність використання матеріально-технічної бази, а й рівень інтенсифікації виробництва. Адаже обсяги виробництва валової продукції та валового доходу з розрахунку на одиницю грошово-матеріальних витрат характеризують доцільність їх авансування, ефективність живої й уречевленої праці.

Доцільно доповнити показник фондовіддачі визначенням по підприємству розміру прибутку, рівнем і нормою рентабельності. При збитковості – зниженням суми збитків із розрахунку на одиницю вартості основних виробничих засобів. Це дасть можливість виявити позитивний вплив останніх на підвищення продуктивності праці, зниження ресурсоемності та собівартості продукції, збільшення доходів, окупність авансованого капіталу. Такий комплексний підхід до оцінки фондовіддачі повніше й об'єктивніше характеризуватиме ефективність їх використання. У цьому випадку розмір валової продукції на одиницю вартості основних засобів може знижуватися, а фондовіддача – падати. Для усунення такого протиріччя П.П. Пасічник [9] пропонував використовувати для розрахунку фондовіддачі показник продуктивності сукупної праці – живої та уречевленої:

$$\Phi_o = \frac{B_n}{O_s + Z_n}, \quad (2)$$

де Φ_o – фондовіддача;

B_n – валова продукція с.г. в порівнянних цінах;

O_3 – основні засоби с.-г. призначення;

Z_n – оплата праці в цілому по підприємству працівників сфери матеріального виробництва.

При оцінюванні рівня фондівдачі й пошуку резервів її збільшення потрібно мати на увазі, що зниження фондівдачі зумовлене, передусім, випереджанням темпів зростання виробництва валової продукції порівняно з темпами зростання фондооснащеності. Також зниження показника фондівдачі відбувається за умов перевищення темпів зростання фондоозброєності порівняно з темпами підвищення продуктивності праці. Ця закономірність є наслідком математичної залежності, відповідно до якої фондівдача зростає в тому випадку, коли темпи підвищення продуктивності праці випереджають темпи зростання фондоозброєності. Зворотним показником фондівдачі є фондомісткість. Економічний зміст даного показника полягає у тому, що він показує обсяг використаних основних засобів для виробництва однієї гривні продукції.

Ефективність використання матеріально-технічної бази у сільськогосподарському виробництві, як вважає О.М. Голованов, відображають показники рентабельності, валової продукції з розрахунку на відпрацьовані людино-дні (люд.-год), вартість валової продукції (валового, чистого доходу) до вартості виробничих засобів (на одиницю земельної площі) та виробничих витрат на одиницю валової продукції [3].

Ріст продуктивності праці забезпечується впровадженням у сільськогосподарське виробництво нової техніки й прогресивних технологій, виробничих будівель і споруд, переведенням виробництва на індустріальну основу, що забезпечує економію живої та уречевленої праці. Фондоозброєність праці визначається вартісним обсягом основних виробничих засобів на середньорічного працівника. Важливу роль у підвищенні економічної ефективності використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств відіграє зростання фондоозброєності праці й підвищення рівня механізації

виробничих процесів, що забезпечує підвищення продуктивності праці.

Вплив рівня фондозабезпеченості сільськогосподарських підприємств на розмір грошово-матеріальних витрат визначається зіставленням показників фондооснащеності одиниці земельної площі та фондоозброєності праці в окремих підприємствах чи їхніх групах із видовим складом основних виробничих засобів. У такій же послідовності аналізують рівень продуктивності праці з урахуванням навантаження сільськогосподарських угідь на одного працівника, рівня використання й забезпеченості трудовими ресурсами.

Фондозабезпеченість сільськогосподарського підприємства розраховують як відношення середньорічної вартості основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення до площі сільськогосподарських угідь із розрахунку на 100 га.

Аналіз запропонованих показників економічної ефективності використання матеріально-технічної бази більшістю учених-економістів показує, що головним критерієм ефективності основних виробничих засобів є підвищення продуктивності праці з урахуванням запровадження науково-технічного прогресу. Таким чином, ефективність використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств необхідно характеризувати системою показників, яка включає виробництво валової продукції в порівнянних цінах і валового доходу з одиниці земельної площі з розрахунку на середньорічного працівника, 1 люд.-год затрат праці, 1 грн виробничих витрат, на одиницю вартості основних виробничих засобів.

Рівень продуктивності праці визначається обсягами валової продукції й валового доходу на середньорічного працівника, зайнятого в суспільному виробництві, на 1 люд.-год у цілому по сільськогосподарських підприємствах. Рівень продуктивності праці та грошово-матеріальних витрат визначають по окремих галузях, на яких спеціалізуються підприємства.

При визначенні загальної економічної ефективності матеріально-технічної бази пріоритетні вартісні показники, які характеризують обсяги виробництва продукції, ва-

лового (чистого) доходу, рівень продуктивності праці й грошово-матеріальних витрат, коефіцієнт ефективності основних засобів. При аналізі порівняльної ефективності матеріально-технічної бази у різних типах підприємств, районах чи регіонах із приблизно однаковим рівнем фондозабезпеченості вирішальне значення за рівних інших показників слід надавати показникам фондомісткості продукції (фондовіддачі) та приведеним витратам.

К. Маркс, Ф. Енгельс у своїх працях зазначали, що суспільна форма процесу виробництва повинна бути безперервною, тобто виробничий процес має періодично проходити одні й ті ж стадії, бути у постійному зв'язку і безперервному потоці свого поновлення [7]. Відтворення основних засобів являє собою складний механізм, який включає інтегровану, органічно пов'язану цілісну систему економічних, організаційних та правових форм і методів господарювання. Відтворення основних засобів складається із заходів, спрямованих на запровадження прогресивної й принципово нової техніки, а також із комплексної модернізації основних засобів. Останніми роками через обмеженість фінансових ресурсів спостерігаються негативні тенденції у відтворенні основних засобів аграрного сектора. Окрім низки об'єктивних чинників, дана ситуація зумовлена також невідповідністю між головними складовими управління матеріально-технічної бази – плануванням, оцінкою та формуванням їхнього обсягу й структури. В сучасних умовах питання точної оцінки ефективності відтворення матеріально-технічної бази набуває актуального значення.

В основі методики розрахунку капітальних вкладень лежать функціональні зв'язки між забезпеченістю основними засобами і виробництвом сільськогосподарської продукції. Ця методика включає три етапи. На першому

етапі визначають обсяг інвестицій, необхідних для простого відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств з урахуванням чинника часу, який зумовлює неоднакову вартість грошей у різні періоди часу. На другому етапі проводять розрахунок інвестицій із позицій збільшення основних засобів до умовного рівня, який відповідає певним економічним параметрам конкретного підприємства. Передбачається, що умовний рівень основних засобів залежатиме від обсягу й виду виробленої продукції, наявності та якості трудових і земельних ресурсів. На третьому етапі визначають потребу в інвестиціях, які забезпечують зростання обсягу виробництва продукції підприємств, згрупованих за напрямками спеціалізації.

Висновки. У світовій практиці існує значна кількість методів та прийомів оцінювання інвестицій в основні засоби. Універсальність даних методів робить їх доступними для всіх галузей. Виділяють дві групи методів: засновані на облікових оцінках – за терміном окупності, за нормою прибутку на капітал; засновані на дисконтованих оцінках – розрахунок чистої приведеної вартості, внутрішньої норми дохідності, розрахунок дисконтованого терміну окупності інвестицій, індексу прибутковості.

Узагальнення методичних підходів до аналізу використання й відтворення основних виробничих засобів дає змогу встановити наявність серед науковців значного різноманіття поглядів на їхню сутність і методику аналізу матеріально-технічної бази аграрних підприємств. Такі методики уможливають комплексно оцінити рівень матеріально-технічної бази, ефективність її використання та оновлення. Вони, як правило, універсальні й можуть застосовуватися до підприємств будь-якої галузі, в тому числі також для дослідження матеріально-технічної бази аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Аналіз методології визначення вартості підприємства в межах дохідного підходу / В.Г. Андрійчук, Р.В. Андрійчук // Економіка АПК. – 2012. – № 9. – С. 40-47.
2. Гинзбург Я.М. Совершенствование методов определения эффективности капитальных вложений и основных фондов / Я.М. Гинзбург // Экономика сельского хозяйства. – 1981. – № 1. – С. 50-54
3. Голованов О.М. Ефективність використання основних виробничих фондів колгоспів / О.М. Голованов. – К.: Урожай, 1975. – С. 89–90.
4. Захарчук О.В. Методи та практика оцінки інвестиційних проектів бюджетних установ ; за ред. М.І. Кісіля, О.В. Захарчука та М.М. Кропивка. – К.: ТОВ «Алефа», 2011. – 217 с.

5. *Захарчук О.В.* Матеріально-технічне забезпечення сільського господарства України : посіб. / [Лупенко Ю.О., Захарчук О.В., Вишневецька О.В. та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка та О.В. Захарчука. – К. : ННЦ ІАЕ, 2015. – 144 с.
6. *Захарчук О.В.* Проблеми матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств України / О.В. Захарчук // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 92-99.
7. *Маркс К.* Сочинення: в 30 т. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М.: Госполитиздат, 1960. – Т. 23: Процесс обращения капитала. – 908 с.
8. Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери : наук. доп. ; за заг. ред. акад. НААН П. Т. Саблука. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 342 с.
9. Організація праці у тваринництві : підруч. ; за ред. П.П. Пасічника. – К.: Урожай, 1967. – 116 с.
10. Основні засоби сільськогосподарського призначення: потреба та забезпеченість / [Л. І. Васильок, М. І. Герун, Г. М. Підлісецький та ін.]. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. – 98 с.
11. *Покинъчереда А.П.* Экономико-статистическое изучение производственных фондов колхозов и совхозов / А.П. Покинъчереда. – М.: Статистика, 1972.
12. *Саблук П.Т.* Економічний інтерес у розвитку аграрного виробництва : монографія / П.Т. Саблук. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2014. – 356 с.
13. *Сергеев С.С.* Воспроизводство и эффективность основных фондов в сельском хозяйстве / С. С. Сергеев. – М.: Колос, 1982. – С. 79–84.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2017 р.

Фахове рецензування: 17.01.2017 р.

* * *

Новини АПК

Відновлення зрошення – ключова умова розвитку українського АПК та забезпечення світової продовольчої безпеки

Для розв'язання світової продовольчої кризи та нарощування обсягів виробництва зерна вкрай важливими є питання відновлення та розвитку зрошувальних систем. Про це заявив Міністр аграрної політики та продовольства України Тарас Кутовий під час Глобального форуму з продовольства і сільського господарства "Сільське господарство і Вода – ключ до забезпечення світової продовольчої безпеки".

«Згідно з висновками ФАО Україну віднесено до держав, які в перспективі можуть стати світовими продовольчими донорами. За умови відновлення та розвитку зрошувальних систем, Україна матиме можливості для нарощування виробництва зерна до 100 млн т на рік та для збільшення продовольства в обсягах, достатніх для 400–500 млн людей», – зазначив Міністр.

За домовленістю із Світовим банком Урядом України утворено Координаційну раду для розробки Стратегії відновлення та модернізації зрошувальних систем України. Наявність затвердженої Урядом Стратегії стане основою підготовки угоди зі Світовим банком щодо його участі у фінансуванні відповідних робіт.

«Розраховуємо, що фінансування і відновлення зрошення розпочнуться у 2017 році. За експертними оцінками, має бути залучено 1,5-2 млрд дол. інвестицій. Наша мета – до 2021 року відновити поливи на площі 500-550 тис. га, що дозволить виробляти зернових до 20 млн т щорічно», – повідомив Тарас Кутовий.

Довідково:

Глобальний форум з продовольства і сільського господарства – це міжнародна конференція з основних питань світового сільського господарства та харчової промисловості, який цього року проводиться вдев'яте, в рамках Міжнародного Зеленого тижня у Берліні. Форум надає політичним, діловим, науковим колам та громадянському суспільству можливість обміну думками і політичного спілкування щодо актуальних проблем сільськогосподарської політики в контексті продовольчої безпеки.

Прес-служба Мінагрополітики України